

[Boeck-Hansen.]

andre Højskoler her har Staten selv kunnet klare. Man havde ogsaa det Eksempel for nogle Aar siden, at da Statsbanerne skulde bygge en Administrationsbygning i Struer for tredje Distrikt, var det den lille By, der maatte bygge den, og da man saa op-hævede Distriktet, brændte Byen inde med Huset. Naa, heldigvis blev det lavet om til Latinskole senere!

Hvorfor har man i øvrigt pr. Indbygger langt flere Statsskoler herovre i København og paa Sjælland, end man har i Jylland? Jeg synes, det er et underligt Forhold, og jeg synes, at det er ganske forkasteligt, at et Amt som Thisted Amt overhovedet ikke har nogen Latinskole.

Op naar Københavns Nærtrafik giver Underskud — og jeg kan ikke tro andet, end at den giver et ikke ringe Underskud, naar man tager Hensyn til den meget store Slitage, der f. Eks. er paa Skinnerne —, saa betaler Staten et saadant Underskud, men hvis der er Tale om lokale Baner, altsaa Privatbaner, saa henviser man disse Baner til at faa Underskuddet betalt af Kommunerne, og dette til Trods for, at Staten meget ofte er interesseret i disse Privatbaner med Halvdelen af Kapitalen. Det forekommer mig forkert, at Staten skylder hele dette Underskud over paa Kommunerne. Privatbanerne har et Underskud, som pr. Banekilometer dog ikke er nær saa stort som Statsbanernes, og det er ofte Statsbanernes Skyld, at disse Privatbaner giver Underskud, men man er kommet til den efter min Mening meget forkerte Opfattelse, at disse Privatbaner er Staten ganske uvedkommende. Jeg maa maaske have Lov til at sige, at jeg synes, det er fuldstændig uværdigt, at man ved nogle Privatbaner lader Funktionærerne deltage i Underskuddet, det er Privatbanefunktionærers Gage absolut ikke indrettet paa.

Jeg kunde tage et klart Eksempel paa det underlige Forhold, at Kommunerne skal bære hele Underskuddet ved Lokalbaner. Hvis vi f. Eks. tænkte os, at de bornholmske Baner gav Underskud, saa skulde altsaa Bornholmerne selv klare dette, men Statsbanerne, som alle sammen ligger herovre, skal Bornholmerne ogsaa være med til at bære Underskuddet for. Det er dog et ret tydeligt Eksempel. Bornholmske Bilister har ogsaa været med til at bære Lillebæltsbroens Økonomi og Storstrømsbroens Økonomi; men det modsatte er der altsaa ikke Tale om i Tilfælde af Underskud derovre. Det er en forkert Teori, man her er kommet ind paa, man faar let den Opfattelse, at

Samhørighedsfølelsen er blevet lidt skæv i det.

Man appellerer ogsaa til Erhvervsfolkenes Samhørighedsfølelse, der stilles store Krav til dem, men hvor megen Pris sætter man egentlig paa disse Erhvervsfolk, hvor megen Forstaaelse, hvor megen Tillid viser man Erhvervenes Udøvere nu om Stunder? Det er jo saaledes, at man bogstavelig talt sætter dem under Politikontrol, man raaber „Vareaaager“ og „Kædehandel“ efter dem, og dog er disse Mennesker ude for meget stor økonomisk Risiko — det kommer man ikke uden om. Naar Verdensmarkedets Priser svinger saa kolossalt, som man nu maa være forberedt paa, er Risikoen meget stor, og man kan oven i Købet blive udsat for Varemangel, hvilket i første Række i hvert Fald kommer til at gaa ud over Erhvervene, det kan fuldstændig ødelægge en Erhvervsmands Forretning. Derfor synes jeg, man skal være lidt forsigtig med at tage for haardt paa dem, jeg tror, man skulde vise dem noget større Tillid, end man gør.

Men der er een Form for Erhverv, for hvem det er lykkedes at hytte sig for alle Samfundets Byrder, og det er Kooperations. Kooperationen er netop vokset op paa Samhørighedsfølelsen, men paa en Samhørighedsfølelse af en ganske ejendommelig Karakter, for den omslutter ikke hele Samfundet, men er karakteriseret ved, at de paagældende mener at være sig selv nok. Jeg vil her gerne sige, at Landbrugets Fællesforetagender til Forædling af egne Produkter paa meget fortjenstfuld Maade har understreget, at de har Hjemstavnsret her til Lands, og det er der for øvrigt ogsaa mange skatteydende Erhvervsformer, der har understreget. Men hvad angaar Kooperationsformen som Erhvervsform, saa har den ikke noget Borgerskab her i Landet, der kræves intet Næringsbevis af den. Nej, de paagældende søger et Skattely. Det er menneskeligt, men set fra et Samfundssynspunkt er det ikke saa heldigt. De mener at have Krav paa et saadant Skattely, fordi der er fri Foreningsret her i Landet, og derfor ogsaa, at deres Erhverv skal være fritaget for Skat.

Det glæder mig i høj Grad, at man dog nu er blevet klar over, at der bør gøres noget her, at det bør undersøges, og omhyggeligt undersøges, om ikke denne Erhvervsform skulde bære Byrder paa lige Fod, men ogsaa kun paa lige Fod, med andre Erhvervsformer. For den er jo slet ikke sig selv nok — det er der ingen, der kan være, og specielt ikke i Øjeblikket. Naar disse Erhvervsfor-